

Theologiae Spiritualis Scholasticæ Et Moralis Tomvs ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Joannis Duns Scoti D. Augustino Conformem

In quo tractatur de Intellectu & Scientia Dei, ejusque Objecto. Item de
voluntate & volitione Dei, ejusque Objecto

Bosco, Jean a

Antverpiae, 1686

Concl. I. Voluntas divina dividitur æquivocè in voluntatem signi &
beneplaciti. Signa voluntatis assignantur præceptum prohibitio, consilium,
permissio, & operatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73680](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73680)

Conclusio
voluntas
divina
est
simpliciter
divisa
in
beneplacitum
&
signum

Poto (salvo meliori) quæ hæcenus dicta sunt satis superque ostendere probabilitatem nostræ Conclus. hoc notato, quod non loquatur de quocumque variatione; sed de sola physica, ut patet ex ejus verbis; nam moralem seu novam denominationem extrinsecam admittimus, & hæc sufficit; v.g. volitio, quæ Deus

vult aliquem facere Regem, vel amicum, non infert nisi talem novam denominationem; neque aliquid physicum de novo debet in tali homine produci, ut patet in nobis. Affignant quidem Adversarii differentiam inter Deum, & hominem, sed insufficientem, ut jam ostendimus ex Felice.

SECTIO QUARTA.

DE VARIIS DIVISIONIBVS DIVINÆ VOLUNTATIS.

Voluntas
beneplacitum
semper
aliquo
modo
est
efficax.

ostquam egimus (utor verbis Feliceis sup. cap. 5. dist. 1. num. 1.) de existentia, quidditate, & qualitate divinæ voluntatis, solum restat, ut ejus quantitatem, scilicet divisiones varias declaremus; nam quamvis certum sit, actum divinæ voluntatis esse unicum & indivisibilem; tamen propter suam infinitatem, & eminentiam pluribus æquivalere, & sic propter diversa objecta eum in plures partitur; eo planè modo, quo, suo loco ex varietate objectorum divisimus scientiam divinam, non quidem in plures scientias; sed in plures terminationes ejusdem scientiæ inadæquatas. Igitur dividitur hæc voluntas non quoad se, five in quantum est potentia; sed quoad actum secundum, vel potius, quoad terminationem ejus, ut parebit ex dicendis hæc Sectione. Sic itaque.

beneplaciti semper aliquo modo efficacem esse, adeoque semper aliquo modo impleri, ut patebit ex ipsis infra allegandis. Hinc autem ulterius consequenter sentire debent, qui, secundum dicta superius, nobiscum sentiunt, Deum simplici affectu & prorsus inefficaci diligere ens creatum in esse essentiali spectatum; sentire, inquam, debent, propositam divinæ voluntatis divisionem non complecti omnem divinæ voluntatis actum; sed solummodò omnem ejus actum efficacem, cujus divisionem pro subiecta materia, in qua versabantur, explicando providentiam Dei, sufficere existimabant. Ita Theodor.

Voluntas beneplacitum semper aliquo modo est efficacem.

Et continuò infert: Immediatius ergo (supposità illà sententià) dividitur actus divinæ voluntatis in volitionem, & nolitionem; & utraque in simplicem, & efficacem; & efficacem in antecedentem, & consequentem, ut optimè Scotus indicavit in Report. lib. 1. dist. 48. num. 11. in impressione Colonienfi, ubi sic ait ad nostrum propositum: Ad tertiam questionem, cum queritur: *Utrum voluntas Dei semper impleatur, dico, quòd voluntas potest accipi, ut voluntas est potentia, vel ut est voluntatis velle (id est, actus voluntatis) vel ut est voluntatis signum, sicut dicitur, veritas est in intellectu, & in propositione, ut in signo. Adhuc voluntatis actus dividitur in volitionem, & nolitionem in nobis; quia volitio est quadam volitio positivè. Et utraque subdividitur: volitio in velle complacentiæ, sicut desperans de sanitate vult sanitatem, quia complacet sibi; sed non vult voluntate efficaci, quod est velle efficacem; sicut sperans sanitatem, vult eam efficaciter. Velle efficacem subdividitur: aliud est intensum, ut cum homo vult cum ultimata potentia aliquid; aliud velle efficacem remissum, ut cum quis vult aliquid efficaciter; non tamen secundum totum conatum: & omnibus eisdem modis distinguitur nolitio. Ex his ad propositum, volitio divina complacentiæ est respectu omnium aliorum a se; sed non habet voluntatem efficacem respectu impossibilium, nec respectu fiendorum, neque aliquà volitione simplici vult mala: sed voluntate efficaci futura contingentia pro tempore, quo erunt, sed non pro alio; quia causa perfectè ultimata determinata, si non mutabilis, neque impedibilis ponit effectum pro illo tempore, pro quo vult determinatè effectum.*

3.
Alia divisa
iones
voluntatis
de
scotus.

Scotus

Subdivisio
volitionis
in
efficacem
&
inefficacem.

Objectum
divinæ
voluntatis
complacentiæ.

CONCLUSIO I.

Voluntas divina dividitur æquivoce in voluntatem signi, & beneplaciti. Signa voluntatis assignantur præceptum, prohibitio, consilium, permissio, & operatio.

2.
Distinguitur
voluntas
divina
in
beneplacitum
&
signum
quod
est
voluntas
complacentiæ
&
voluntas
signi.

Consentiunt Theologi (teste Smising Tract. 3. dist. 5. quæst. 2. num. 21.) divisionem voluntatis in beneplaciti, & signi esse divisionem æquivoecam, & voluntatem signi non esse voluntatem propriè; sed ita nominari eo modo, quo testamentum, seu scriptura testatoris voluntas testatoris appellatur; quia est signum voluntatis ejus. Ergo quia Deus præcipiendo, prohibendo, consulendo, permitiendo, operando, significat se quiddam velle, aut nolle impedire, præceptum, prohibitio, consilium, permissio, operatio Dei, divinæ voluntates signi nominantur: unde sola voluntas beneplaciti propriè est actus voluntatis in Deo. Consentiunt quoque; voluntatem

effectum. si enim dimitteret, esset aliquo modo ibi tristitia; sed in Deo non est diminutio gaudii. Alia est voluntas Dei, quae est voluntas beneplaciti, & illa semper impletur. Hæc Doct. Subtilis. Quæ clarioribus verbis exprimentur in Report. impr. ff. Lugd. eadem dist. quæst. 2. num. 1. & 2.

4. Voluntas signi non est actus divina voluntatis.

ejus meminit Scriptura sacra.

Vid etiam voluntatis beneplaciti.

5. An datur sextum signum voluntatis divinae. Estius.

Probat quod sic.

Oppositum docet Smifing.

In hac autem divisione (prosequitur Smifing sup.) non facimus mentionem voluntatis signi; quoniam (ut dixi) non est divina voluntatis actus, sed signum ejus. Quomodo autem quinque signa enumerata divinae voluntatis actum significant; & utrum in illa quinque signa adæquatè dividatur voluntas signi; ac demum, quæ sit ratio, distinctioque voluntatis antecedentis, & consequentis, & qualis sit efficacia utriusque; hæc sunt, de quibus non planè eodem modo sentiunt Doctores. Sic ille. Antequàm autem nostrum de his judicium proferamus Nota; utriusque voluntatis, scilicet signi, & beneplaciti, meminisse Scripturam sacram; prioris quidem 1. ad Thessal. 4. v. 3 Hæc est enim voluntas Dei, sanctificatio vestra. Nam sanctificatio nostra non est actus voluntatis divinae, ut patet ex verbis sequentibus: *Ve abstineatis vos à fornicatione &c.* sed effectus vel signum ejus. De voluntate autem beneplaciti intellexit Scotus 1. dist. 46. quæst. un. num. 2. illud Rom. 9. v. 19. *Voluntati enim ejus quis resistit.* Et istud Psalm. 113. v. 3. *Omnia, quantumque voluit fecit.* Hoc prænotato,

Accedo ad ea, de quibus hic inter DD. disputatur; ac in primis quæro: utrum in illa quinque signa in Concl. enumerata adæquatè dividatur voluntas signi. Responsio affirmativa est communis, contra Estium 1. dist. 45. §. 7. v. Porò quinque signa, ubi addit sextum signum; nempe præparationem seu dispositionem, quam Deus facit ad aliquid, quasi illud velit ad effectum perducere; quod tamen non vult. Quæ voluntas habetur Mar. 6. v. 48. *Volebat prætere eos.* Et cap. 7. v. 24. *Neminem voluit scire. & non potuit latere.* Luc. ult. v. 28. *Et ipse se finxit longius ire.* Exod. 4. v. 24. *Occurrit ei (Moyse) Dominus, & volebat occidere eum.* Et alias plures similes Scripturas præfatus Auctor adducit. Porò istam voluntatem non comprehendit quinque signis vulgaris, probat: quia nec est voluntas signi, quæ dicitur præceptum, prohibitio, consilium, permissio; quæ enim quis præcipit, prohibet, consilium, permissio, non dicitur velle facere; sed dicitur velle ab alio fieri, aut non fieri, aut nolle impedire, quia ab alio fiant. Nec est voluntas, quæ dicitur opus; quia operans jam non præcipit opus, sed facit illud. Non est tamen (inquit Smifing sup. num. 25.) necessaria hæc novi signi additio, cum ista voluntas præparationis non sit aliud, quàm voluntas antecedens, quæ Deus aliquid vult in sua causa, quam ad hoc disposuit, & præparavit, ita ut ex illa effectus sequi possit: voluntas autem antecedens non est voluntas signi, sed beneplaciti; ideoque com-

muniter DD. de voluntate beneplaciti antecedente exponunt illud 1. Timoth. 2. v. 4. *Qui (Deus) omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire,* quod de voluntate præparationis exponit Estius eodem lib. 1. dist. 46. §. 4. v. *Iuxta hæc.* Quare, quam Estius vocat præparationis voluntatem, alii DD. non censuerunt esse voluntatem signi. Ad fundamentum contrariæ sententiæ, Respondeo; illud solum probare, voluntatem præparationis non esse voluntatem signi, quod verum est; quia est voluntas beneplaciti antecedens. Hæc tamen Theodor. nec habeo, quod addam, vel objiciam. Maneat ergo, voluntates signi sive signa voluntatis Dei, esse quinque, nec plura, nec pauciora; nempe, præceptum, prohibitio, permissio, consilium, & operatio, quæ hoc versiculo continentur: *Præcipit, & prohibet, permittit, consilium, implet.*

Cujus utique numeri sufficientiam optime declarat S. Thom. 1. part. quæst. 19. 1. 2. in corp. sub hæc forma verborum: *Respondeo dicendum, quod hujusmodi signa voluntatis dicuntur ea, quibus consuevimus demonstrare, nos aliquid velle; potest autem aliquis declarare, se velle aliquid, vel per seipsum, vel per alium. Per seipsum quidem in quantum facit aliquid vel directè, vel indirectè & per accidens. Directè quidem, cum per se aliquid operatur, & quantum ad hoc dicitur esse signum operatio. Indirectè autem in quantum non impedit operationem; nam removens prohibens dicitur movens per accidens, ut dicitur in 8. Physic. Et quantum ad hoc, dicitur signum permissio. Per alium autem declarat se aliquid velle, in quantum ordinatum ad aliquid faciendum, vel necessariam inductione, quod sit præcipiendo, quod quis vult; & prohibendo contrarium; vel aliquâ persuasoria inductione, quod pertinet ad consilium. Quia igitur his modis declaratur, aliquem velle aliquid propter hoc ista quinque nominantur interdum nomine voluntatis divinae, & tamquam signa voluntatis. Quod enim præceptum, consilium, & prohibitio, dicuntur Dei voluntas, patet per illud, quod dicitur Matth. 6. v. 10. *Fiat voluntas tua sicut in cælo, & in terra.* Quod autem permissio, vel operatio, dicuntur Dei voluntas, patet per Aug. qui dicit in Enchir. cap. 95. *in fine. Nihil sit, nisi omnipotens fieri velit, vel suadendo, ut fiat, vel ipse faciendo.* Hæc tamen Doct. Angel. Cum autem non sint alii modi, præter quinque que enumeratos, quibus homines solent suam voluntatem significare, consequenter constat, præfatam divisionem esse adæquatam: nam ea sola, quæ in nobis solent esse signa volendi, in Deo divinae voluntates dicuntur, voluntates, inquam, signi; adeoque metaphoricè, non autem propriè. *Voluntas propriè dicta* (inquit D. Thom. sup. art. 11. in corp.) *vocatur voluntas beneplaciti: voluntas autem metaphoricè dicta, est voluntas signi, eò quod ipsum signum voluntatis, voluntas dicitur.* Et ideo, ut in principio dixi ex Smifing. Omnes consentiunt, divisionem voluntatis Dei in voluntatem signi, & beneplaciti, esse æquivoecam; nam voluntas beneplaciti est*

est verus actus voluntatis divinae, seu ipse Deus; at verò voluntas signi non est verus actus voluntatis divinae, sive Deo intrinsecus; sed solum signum externum illius actus. Sicut ergo urina v.g. non dicitur univoce sana, sed æquivocè, eò quòd sit signum sanitatis, quæ est homini intrinseca; pari passu voluntas signi solum æquivocè dicitur voluntas, sive actus voluntatis; quia est signum voluntatis, quæ est intrinseca Deo, seu ipse Deus.

Sed enim, dicit aliquis: omne signum, quod non concordat ei, cuius est signum, est falsum. Si igitur signa, quæ assignantur circa voluntatem divinam, non concordant divinæ voluntati, sunt falsa; si autem concordant, superflue assignantur. Respondet Felix sup. num. 4. voluntatem signi non esse signum falsum; quia v.g. præceptum neque ex natura rei, neque ad placitum significat interiorem voluntatem efficacem faciendi, quod præcipitur; sed solum significat voluntatem efficacem faciendi ipsum signum, quo Deus solet aliquid velle, nempe tentare Abrahamum, quando ei præcipit sacrificare filium. Sic ille.

Adjungo responsum D. Thom. sup. ad 2. Quod signa voluntatis, dicuntur voluntates divinae, non quia sint signa, quòd Deus velit; sed quia ea, quæ in nobis solent esse signa volendi, in Deo divina voluntates dicuntur. Sicut punitio non est signum, quòd in Deo sit ira; sed punitio ex eo ipso, quòd in nobis est signum ira, in Deo dicitur ira. Qualiter autem hæc responso Doct. Angel. intelligenda sit, apparebit ex solutione hujus questionis: Utrum quinque signa, jam enumerata, divinæ voluntatis actum significant. Hæc est nostra sententia:

CONCLUSIO II.

Omnia signa voluntatis important aliquem actum positivum.

Ita docet Smising sup. num. 23. quem sequitur Felix sup. num. 6. quod de signo illo, quod dicitur operatio (inquit Theodor.) nemo negare potest; cum enim Deus omnia operetur secundum consilium voluntatis suæ, teste Apostolo ad Ephes. 1. illud voluntatis consilium haud dubie per operationem, tamquam causam per effectum significatur; ut enim suo loco ostendimus, voluntas, sive actus voluntatis Deo intrinsecus, est formalis ratio causandi, sive immediatum principium operandi ad extrâ. Ex quo etiam patet; quòd hæc voluntas, pura, quæ per operationem significatur, sit voluntas consequens; nam obtinet effectum; adeoque per eam vult Deus omnia ad effectum requisita, sine quibus nequit operatio procedere. Quantum ad præceptum, & prohibitionem, important actum (inquit Smising sup.) quo Deus non solum vult præcipere, & prohibere; sed etiam, quo vult effi-

caciter (quantum ex parte sua) fieri, aut non fieri, quod præcipit, aut prohibet. Estque idem de consilio; quia licet nolit Deus obligare hominem ad id, quod consulit; vult tamen efficaciter (quantum ex parte sua) fieri, quod consulit; idèd namque ad implendum consilium media subministrat: unde non solum actus intellectus divini, quo Deus judicat melius esse, quod consulit, cum simplici complacencia illius, quod consulitur, per consilium significatur. Sic ille.

Itaque præceptum, prohibitio, & consilium in primis significant voluntatem efficacem faciendi tale signum, per quod significetur, quid Deus velit, vel soleat velle; & hæc voluntas est consequens, ut patet. Secundò; præceptum, & prohibitio significant voluntatem obligandi, quæ etiam consequens est; quia necessariò sequitur in homine obligatio ad rem præceptam faciendam, & prohibitam omittendam. Tertio; illa tria signa significant actum, ut jam diximus ex Smising, quo Deus vult efficaciter fieri, quod præcipit, prohibet, vel consulit, non absolute & spectatis omnibus, ad effectum requisitis; sed quantum est ex parte sua: unde non est voluntas consequens, sed antecedens (ut patebit ex sequentibus) & consequenter non semper illa voluntas obtinet suum effectum; sed tunc solum, quando reliqua requisita adsunt. Et hoc solum significare voluit D. Thom. sup. allegatus dum ait: Signa voluntatis dicuntur voluntates divinae, non quia sint signa, quòd Deus velit (efficaciter, & absolute) sed quia ea, quæ in nobis solent esse signa volendi (efficaciter, & absolute) in Deo divina voluntates dicuntur; tametsi hæ voluntates in ipso non sint semper absolute efficaces. Quamvis ergo homines per talia signa significant suam voluntatem absolutam, haud equidem semper Deus; aliàs quidquid præcipit, prohibet, aut consulit, semper necessariò fieret, quod constat esse falsum. Ab illa nihilominus humana voluntate signi desumpta est metaphorica locutio de divina voluntate signi. Si inferas: ergo non est ne-

Itemque consilium.

Primum significatum.

Secundum.

Tertium.

Explicatur S. Thomas.

Obiectio.

Solvitur ex Felice.

10. Quem actum significat permissio.

cessarium, quòd significent aliquam voluntatem beneplaciti Deo inexistentem; sed sufficit, ut in nobis soleant esse signa veræ voluntatis: sicut comminationes Dei dicuntur ira Dei; non quia significent iram in Deo existentem; sed quia sunt signa iræ in nobis. Respondet Felix sup. num. 7. in fine: quòd si ista signa non forent signa voluntatis beneplaciti Dei, nullo jure dicerentur voluntates Dei per metaphoram, ut dicunt Adversarii; nam hominibus non diceretur per metaphoram homo, nisi significaret verum hominem. Neque exemplum de ira valet: nam illæ comminationes significant aliquid in Deo, à quo proveniunt, tamquam à causa, nam in Deo est ira. Sic ille.

Sed estò, reponit aliquis; præceptum, prohibitio, consilium significant aliquem actum positivum in Deo, quem, quæso, actum significat permissio; nam hæc videtur importare suspensionem

7.

Solutio ex Felice.

Voluntas signi non est signum falsum.

Quæ signa voluntatis dicuntur voluntates divinae.

8.

Probat

Quem actum importat permissio.